

Bouwen
Wonen
Interieur
vmbo

Onderzoek Bouwen, Wonen en Interieur

Platform vmbo Bouwen, Wonen en Interieur 2012

Uitgevoerd door Anna de Boer, Fundeon
In opdracht van:
Wergroep Communicatie van het Platform Vmbo Bouwen, Wonen en Interieur
September 2012

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoek dat gehouden is naar aanleiding van het Communicatieplan van de Werkgroep Communicatie van het Platform vmbo Bouwen, Wonen en Interieur 2012. In de enquêtes voor klas 2, 3 en 4 hebben wij leerlingen op scholen met een afdeling Bouwen, Wonen en Interieur gevraagd wat zij vinden van de afdeling, hoe zij tot hun keuze voor de afdeling zijn gekomen en in hoeverre zij daarbij geholpen zijn door de voorlichtingsproducten. Docenten zijn bevroegd op het gebruik en de waardering van de voorlichtingsproducten. Daarnaast is aan hen gevraagd hoeveel leerlingen na de opleiding doorstromen naar een opleiding binnen de bouwsector.

Dit onderzoek is in opdracht van de Werkgroep Communicatie van het Platform Bouwen, Wonen en Interieur uitgevoerd door de afdeling marktinformatie van Fundeon.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
2.	Conclusies en aanbevelingen	5
3.	Onderzoeksopzet	6
4.	Leerlingen op het vmbo	8
4.1	Ontwikkelingen aantal leerlingen vmbo Bouwen, Wonen en Interieur	8
4.1.1	Conclusie	10
4.2	Uitstroom naar vervolgopleidingen	11
4.2.1	Conclusie	11
5.	Enquêtes leerlingen	12
5.1	Onderzoek klas 2	12
5.1.1	Keuze sector	12
5.1.2	Voorlichting	15
5.1.3	Conclusie	17
5.2	Onderzoek klas 3	18
5.2.1	Keuze sector	18
5.2.2	Voorlichting	20
5.2.3	Conclusie	22
5.3	Onderzoek klas 4	23
5.3.1	Keuze sector	23
5.3.2	Voorlichting	26
5.3.3	Conclusie	29
6.	Enquête docenten	30
6.1	Conclusie	33
7.	Bronnen	34

1. Inleiding

Jaarlijks geeft de werkgroep Communicatie van het Platform Bouwen, Wonen en Interieur opdracht voor een evaluatiemeting onder leerlingen van klas 2, 3 en 4 en onder docenten van vmbo-scholen met een afdeling Bouwen, Wonen en Interieur. Het eerste doel is te achterhalen hoe en waarom leerlingen kiezen voor Bouwen, Wonen en Interieur (BWI). Het tweede doel is de effectiviteit van de voorlichtingsproducten te meten onder leerlingen en docenten met de bedoeling deze daar waar nodig te verbeteren.

Net als in 2011 heeft de afdeling marktinformatie van Fundeon het onderzoek uitgevoerd met als uitgangspunt de vraagstelling in de laatste meting zodat vergelijking met de voorgaande onderzoeken mogelijk is. Naast de leerlingen zijn ook de docenten die zich aanmeldde voor de landelijke dag op 6 juni bevraagd over de voorlichtingsproducten en hun voorlichtingsactiviteiten. Verder zijn de docenten die de landelijke dag bezochten in de gelegenheid gesteld doorstroomformulieren in te leveren waarin zij konden aangeven welk deel van de gediplomeerden vorig jaar is doorgestroomd naar een mbo-bouwopleiding en wat de verwachting ten aanzien van de doorstroom is van 2012.

Na deze inleiding komen de belangrijkste conclusies en aanbevelingen uit de onderzoeken aan de orde in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 gaan we in op de opzet van het onderzoek. Hoofdstuk 4 vormt een algemeen deel over het voortgezet onderwijs met in het bijzonder het vmbo richting techniek en de uitkomsten van de doorstroomenquêtes. In hoofdstuk 5 volgen de resultaten van de leerling-enquêtes en in hoofdstuk 6 de resultaten van de enquête onder de docenten. Het rapport rondt af met een verantwoording van de gebruikte bronnen.

2. Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

- Het aantal leerlingen in een bouwafdeling (Bouwen, Wonen en Interieur en Bouwbreed) blijft dalen;
- Uit het doorstroomonderzoek blijkt dat 55 procent van de leerlingen BWI kiest voor een vervolgopleiding binnen de bouw; een additionele 20% gaat direct aan het werk in de bouw. Totaal komt dus 75 procent van de leerlingen BWI in de bouw terecht;
- De invloed van de ouders bij de sectorkeuze neemt weer toe net als de voorlichting op de basisschool;
- Leerlingen zijn voldoende voorgelicht over BWI en de voorlichting komt overeen met eigen ervaring;
- Als de opleiding niet aan de verwachtingen voldoet, is dat omdat hij saaier en theoretischer is dan verwacht;
- De bekendheid van voorlichtingsproducten en gebruik van de website is sterk toegenomen, maar soms nog onvoldoende;
- Leerlingen kiezen voor BWI omdat ze het zelf leuk vinden of er goed in denken te zijn;
- Leerlingen willen graag praktische voorlichting en waarderen de stages bijzonder hoog;
- Docenten kennen en gebruiken de voorlichtingsproducten beter, maar waarderen ze nog niet goed;
- Beroepenvoorlichting geven docenten het liefst in de vorm van excursies;
- Docenten zijn tevreden over de regiobijeenkomsten.

Aanbevelingen

- Docenten moeten duidelijke instructie krijgen als dat nodig is over de producten van het platform. Vooral het gebruik van digitale voorlichtingsproducten moet sterk worden benadrukt;
- Docenten moeten leerlingen in klas 4 duidelijker en meer voorlichten over de beroepen en carrièremogelijkheden in de bouw- en afbouwsector om de doorstroom naar mbo-bouwopleidingen te vergroten;
- De voorlichting aan ouders van leerlingen aan de basisschool en in de onderbouw heeft prioriteit;
- Docenten moeten zichzelf veel meer zien als ambassadeur van Bouwen, Wonen en Interieur om de afdeling te promoten bij de leerling en de ouders;
- Docenten moeten de lessen zo praktisch mogelijk invullen en leerlingen voldoende begeleiden;
- Beroepenvoorlichting kan het best gegeven worden in de vorm van excursies, stages en gastlessen;
- Het platform kan kenniscentra benaderen voor een lijst van erkende leerbedrijven waaruit bedrijven voor excursies, stages en gastlessen kunnen worden gezocht;
- Docenten waarderen de regiobijeenkomsten en willen twee maal per jaar een bijeenkomst.

3. Onderzoeksopzet

Van 2007 tot en met 2010 zijn jaarlijks evaluatiemetingen gehouden om het effect van de communicatiemiddelen en -activiteiten te meten. In 2011 is de herpositionering ingezet waarbij de rol van de afzonderlijke Kenniscentra binnen het Platform vmbo Bouwen, Wonen en Interieur verschillend wordt ingevuld. De voorlichting aan leerlingen vindt plaats op de scholen en door de docenten. Het Platform adviseert en faciliteert over behoud van instroom en bevorderen van doorstroom. Dit jaar zijn voor het eerst alle enquêtes digitaal afgenomen. Al eerder zijn de vragenlijsten voor de leerlingen digitaal uitgezet, dit jaar is voor het eerst ook de doorstroomenquête voor de docenten digitaal uitgevoerd.

Respons

Dit jaar hebben 36 scholen die aangesloten zijn bij het platform vragenlijsten ontvangen voor de leerlingen van klas 2, 3 en 4. Voor klas 2 zijn 1.150 brieven met inlogcodes verstuurd, voor klas 3 860 en voor klas 4 985. In totaal zijn dus bijna 3.000 leerlingen benaderd voor een van de leerling-enquêtes, bijna 600 meer dan vorig jaar toen 2.410 inlogcodes werden verstrekt. Uiteindelijk vulden voor klas 2 326 leerlingen de vragenlijst in, voor klas 3 343 en voor klas 4 308 leerlingen, totaal 977 ingevulde vragenlijsten, een respons van 33 procent. Dit verschilt niet veel van vorig jaar, toen bedroeg de respons 34 procent. Omdat bij de aanvang van het onderzoek een aantal scholen al aangaven niet mee te kunnen werken, hebben de regiocoördinatoren dit jaar tijdens de regiobijeenkomsten scholen gevraagd om mee te doen aan het onderzoek. In totaal zijn 36 scholen benaderd voor deelname aan het onderzoek waarvan 26 ook daadwerkelijk hebben gereageerd. Een andere reden om extra scholen te benaderen heeft te maken met de afname van het aantal leerlingen in Bouwen, Wonen en Interieur waardoor met name in de klassen 3 en 4 kleinere volumes ontstaan. Om het onderzoek voldoende representatief te kunnen laten zijn, is er dus voor gekozen het potentieel uit te breiden.

Voor klas 2 werkten uiteindelijk 12 scholen mee, voor klas 3 21 en voor klas 4 eveneens 21 scholen. Het aantal deelnemende scholen voor klas 2 verschilt niet veel met vorig jaar toen er 13 scholen reageerden. Voor klas 3 en 4 betrof het aantal scholen toen 19. Een kleine stijging dus. Hoewel klas 2 een groter potentieel aan deelnemers heeft – alle leerlingen worden bevraagd, niet alleen die gekozen hebben voor BWI – reageren er minder scholen dan voor klas 3 en 4. Dit heeft er hoogstwaarschijnlijk mee te maken dat de docent BWI die contactpersoon voor het onderzoek is, niet altijd les geeft aan klas 2 en dus een collega moet vragen om medewerking. Soms zit de onderbouw op een andere locatie waardoor de logistiek of communicatie bemoeilijkt wordt.

De docenten zijn gevraagd de aantallen per leerjaar door te geven. Indien dit niet gebeurde zijn er standaard per klas 25 inlogcodes aangemaakt en verstuurd. Voor klas 2 is soms juist gevraagd een selectie te maken omdat dat leerjaar anders per school wel 200 leerlingen kan bedragen, wat het onderzoek uit zijn evenwicht zou trekken. Vaak zijn er ook dan 25 inlogcodes aangemaakt en verstuurd.

Tabel 3.1 Respons evaluatiemetingen 2007 t/m 2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Klas 2	216	194	100	94	207	326
Klas 3	183	176	236	375	320	343
Klas 4	208	125	179	454	291	308
Doorstroomformulieren	64	66	75	83	65	49
KTO Docenten	119	84	123	129	107	89
	790	645	713	1.135	990	1.115

Bron: Fundeon

Het valt op dat dit jaar het aantal ingevulde enquêtes evenwichtiger verdeeld is over de drie klassen. De respons van klas 3 handhaaft zich, klas 2 neemt toe en stabiliseert zich op een acceptabel niveau. Ook valt op dat de respons onder de docenten zowel bij het doorstroomonderzoek als het klanttevredenheidsonderzoek (KTO), afneemt. De respons van het doorstroomonderzoek daalde met 25 procent en de respons van het KTO daalde met 17 procent. De respons van de twee onderzoeken hebben met elkaar te maken omdat docenten die zich aanmelden voor de landelijke dag in juni eerst het KTO moeten invullen waarna deze groep via de mail wordt benaderd het doorstroomformulier in te vullen. Dat laatste gebeurde dit jaar voor het eerst digitaal met het verzoek een week voor de landelijke dag de enquête in te vullen zodat twee dagen voor het evenement de onderzoekers uit een random selectie een winnaar konden trekken die op de dag zelf een prijs in ontvangst kon nemen. Voorgaande jaren leverden de docenten de schriftelijke vragenlijst op de dag zelf in en trok vervolgens de werkgroep daar ter plekke een winnaar uit. Daalt de deelname aan het KTO, dan daalt ook de deelname aan het doorstroomonderzoek. Nu vulde 55 procent van de docenten die zich aanmelden voor de landelijke dag het doorstroomformulier in, terwijl dat in 2010 64 procent was en in 2011 61 procent. Het formulier is dit jaar voor het eerst digitaal of dat de reden is van de afname van de respons of gewijzigde uitkomsten is niet bekend. Het doorstroomonderzoek is vooral indicatief.

4. Leerlingen op het vmbo

In dit hoofdstuk gaan we in op de ontwikkelingen in het vmbo en in het bijzonder die met een afdeling Bouwen, Wonen en Interieur (BWI). Ook geven we hier de uitkomsten weer van de doorstroomenquête. Maar we beginnen met een schets van het voortgezet onderwijs volgens het Jaarboek Onderwijs in cijfers 2011 van het CBS.

In het schooljaar 2010/'11 telde het voortgezet onderwijs (vo) bijna 940 duizend leerlingen. Dit is 0,5 procent meer dan in het jaar ervoor. Het Ministerie van OCW verwacht dat het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs de komende jaren zal stijgen tot ruim 991 duizend leerlingen in 2015/'16. In de jaren daarna zal dit aantal als gevolg van demografische ontwikkelingen afnemen tot het niveau van 2010/'11.

In 2010/'11 zat 42 procent van de leerlingen in het vo in een algemeen leerjaar. Ruim 22 procent volgde vmbo, 16 procent havo, 18 procent vwo en 3 procent praktijkonderwijs. Het aantal vmbo'ers nam in dezelfde periode met 8 procent af tot ruim 203 duizend. Hiertegenover staat dat het aantal leerlingen op zowel de havo als het vwo met 29 procent toenam tot respectievelijk 151 duizend en 165 duizend leerlingen. Door deze ontwikkelingen maakten de vmbo'ers, havisten en vwo'ers in 2010/'11 respectievelijk 22, 16 en 18 procent van het totaal aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs uit. Tien jaar geleden volgde nog 25 procent van de leerlingen vmbo, 13 procent havo en 14 procent vwo. In 2010/'11 nam binnen het vmbo het aantal jongens en meisjes in de beroepsgerichte leerwegen opnieuw sterk af. Het aantal leerlingen in de theoretische en gemengde leerweg bleef vrijwel gelijk. Tegelijkertijd nam het aantal leerlingen met een indicatie voor het lwoo ten opzichte van 2000/'01 duidelijk toe en daalde het aantal zonder indicatie sterk.

In leerjaren 3 en 4 van het vmbo volgden de afgelopen drie jaar rond de 45 procent van de jongens de sector techniek en de helft van de meisjes de sector zorg en welzijn. In toenemende mate kiezen beide seksen voor een intersectoraal programma. Dit lijkt ten koste te gaan van de zojuist genoemde sectoren. Binnen de intersectorale programma's combineren zowel jongens als meisjes echter vaak techniek met een andere sector. Hierbij zijn de derde- en vierdeklassers die de theoretische leerweg volgden buiten beschouwing gelaten, omdat de beschikbare bronnen geen informatie over de sectoren van deze leerweg bevatten.

4.1 Ontwikkeling aantal leerlingen vmbo Bouwen, Wonen en Interieur

Elk jaar telt het DUO (voorheen Cfi) het aantal leerlingen dat bekostigd onderwijs volgt. De teldatum is altijd 1 oktober. In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de laatste drie jaren te zien.

Tabel 4.1 Aantal derde en vierdejaars vmbo leerlingen per sector, 1 oktober 2011

Sector	2009-2010	2010-2011	2011-2012	% mutatie 2011-2012
Techniek	32.649	29.836	28.175	-6
<i>waarvan bouwafdelingen</i>	<i>8.607</i>	<i>7.393</i>	<i>6.456</i>	<i>-13</i>
Economie	31.497	29.729	28.002	-6
Zorg & Welzijn	34.282	32.328	31.557	-2
Landbouw	17.306	16.395	15.876	-3
Intersect. programma	15.007	18.919	22.742	20
Theoretische leerweg	77.065	76.999	78.583	2
Totaal	207.806	204.206	204.935	0

Bron: DUO

Het totaal aantal leerlingen nam met 0,4 procent toe, afgerond 0 procent. Techniek daalt met een zelfde percentage als vorig jaar, Zorg&Welzijn en Landbouw doen het iets beter. Het intersectorale programma blijft het goed doen en is de enige grote stijger, zij het dat de stijging vorig jaar nog 26 procent bedroeg. Binnen de Techniek richting namen de bouwafdelingen (BWI en Bouwbreed) met 13 procent af, vorig jaar was de daling 14 procent. Dat houdt in dat over twee jaren (ten opzichte van schooljaar 2009-2010) het aantal leerlingen in de bouwafdelingen met 25 procent is afgenomen! Onder de bouwafdelingen verstaan we de afdelingen BWI en Bouwbreed. De ontwikkeling van het aantal leerlingen is hieronder te zien.

Tabel 4.2 Aantal vmbo leerlingen derde en vierde leerjaar bouwafdelingen, 1 oktober 2011

Afdeling	Leerweg	2009	2010	2011	% mut 2010-2009
Bouwbreed -ISP	Basisberoepsgerichte	630	546	527	-3
	Gemengde	263	255	262	3
	Kaderberoepsgerichte	789	753	733	-3
<i>Totaal Bouwbreed -ISP</i>		<i>1.682</i>	<i>1.554</i>	<i>1.522</i>	<i>-2</i>
BWI	Basisberoepsgerichte	3.829	3.125	2.506	-20
	Gemengde	185	169	168	-1
	Kaderberoepsgerichte	2.911	2.555	2.260	-12
<i>Totaal BWI</i>		<i>6.925</i>	<i>5.849</i>	<i>4.934</i>	<i>-16</i>
Totaal Bouwafdelingen		8.607	7.403	6.456	-13

Bron: DUO

De afdeling Bouwen, Wonen en Interieur neemt veel sterker af dan Bouwbreed. Vooral in de basisberoepsgerichte leerweg is de afname fors en duikt voor het eerst onder de 3.000 leerlingen.

Tabel 4.3 Aantal vmbo leerlingen derde en vierde leerjaar naar techniekafdeling, 1 oktober

Afdeling	2009	2010	2011	% mut 2010-2009
Bouwbreed -ISP	1.682	1.554	1.522	-2
Bouwen, Wonen en Interieur	6.925	5.849	4.934	-16
Elektrotechniek	3.564	3.006	2.452	-18
Grafische Techniek	1.541	1.579	1.537	-3
Haven- en Vervoerschool	163	163	147	-10
Instalektro -ISP	1.023	880	903	3
Installatietechniek	493	434	396	-9
Kust-, Rijn- en Binnenvaart	284	246	236	-4
Metaaltechniek	4.458	3.947	3.490	-12
Metalectro -ISP	2.915	2.620	2.599	-1
Techniek Breed -ISP	3.616	3.773	4.681	24
Technologie Oriëntatie	762	773	662	-14
Transport en Logistiek	392	351	314	-11
Voertuigentechniek	3.879	3.568	3.284	-8
Eindtotaal	31.697	28.743	27.157	-6

Bron: DUO

In tabel 4.3 is te zien dat vrijwel alle afdelingen binnen de richting Techniek afnemen en dat alleen Techniekbreed fors toeneemt. Uit de doorstroom gegevens van DUO blijkt dat 30 procent van deze leerlingen doorstroomde naar een mbo opleiding in de techniek en niet in de sector BWI. Uit

onderzoek onder opleidingsbedrijven in de bouw en infra, Fundeon najaar 2011, blijkt dat 43 procent van de nieuwe deelnemers een vooropleiding heeft in een vmbo bouwopleiding (BWI of Bouwbreed).

Niet alleen het aantal leerlingen daalt dat kiest voor BWI, het aantal scholen dat een afdeling BWI aanbiedt, daalt ook. Deze trend is al langer aan de gang.

Tabel 4.4 Omvang afdelingen Bouwen, Wonen en Interieur en Bouwbreed

Aantal leerlingen	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1 - 25 Iln	23%	32%	26%	28%	28%	35%	48%
26 - 50 Iln	45%	47%	36%	32%	45%	41%	29%
51 - 75 Iln	16%	14%	26%	28%	15%	16%	16%
76 - 100 Iln	7%	4%	6%	5%	8%	4%	3%
100 Iln en meer	8%	3%	6%	7%	4%	4%	4%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
n=aantal scholen	(n=232)	(n=227)	(n=220)	(n=206)	(n=203)	(n=192)	(n=182)

Bron: DUO

Net als vorig jaar zet de trend zich voort dat de grote cohorten afnemen. Hoewel de tabel alleen de verhoudingen laat zien, hebben we in de voorgaande tabellen kunnen zien dat het aantal leerlingen daalt. Sinds 2005, het begin van de metingen, is het aantal scholen met een bouwafdeling met 21 procent afgenomen.

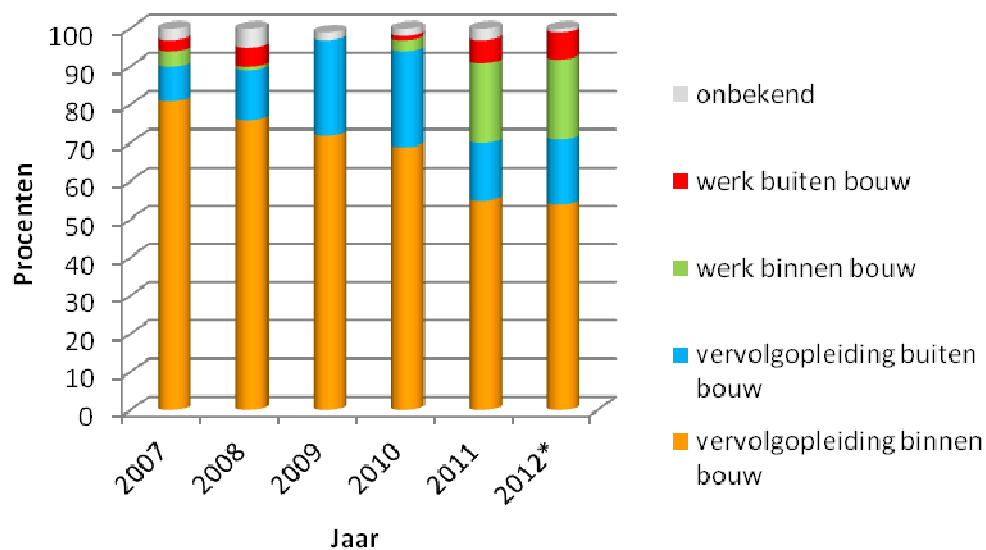
4.1.2 Conclusie

Het leerlingenaantal op het vmbo blijft dalen, maar daalt bijzonder sterk onder de bouwafdelingen. Deze trend is al enkele jaren aan de gang. Leerlingen kiezen steeds meer voor havo en vwo en als ze op het vmbo blijven, maken velen de keuze voor een intersectorale opleiding. Als gevolg hiervan daalt ook het aantal scholen met een bouwafdeling.

4.2 Uitstroom naar vervolgopleidingen

In deze paragraaf behandelen we de uitkomsten van de jaarlijkse doorstroomenquête. Docenten die zich aangemeld hadden voor de landelijke dag op 6 juni hebben wij gevraagd naar hun e-mailadres. Vervolgens hebben zij twee weken voorafgaand aan de landelijke dag een e-mail ontvangen met een link naar het digitale instroomformulier. Om deelname te stimuleren is aan de docenten gemeld dat zij kans maken op een prijs als ze de vragenlijst invullen. Wij hebben de docenten gevraagd de *gerealiseerde* doorstroom van het cohort 2010/2011 in te vullen en de *verwachte* doorstroom van het cohort 2011/2012.

4.1 Grafiek Uitstroom klas 4 BWI naar vervolgopleiding

Bron: Doorstroomonderzoek BWI 2012

De uitkomsten vormen een opmerkelijke trendbreuk met voorgaande jaren door de scherpe daling van het percentage leerlingen dat kiest voor een vervolgopleiding in de sector Bouwen, Wonen en Interieur. Zoals in 2010 nog 69 procent voor een vervolgopleiding binnen BWI, in 2011 was dat nog maar 55 procent. Een daling van 20 procent! Wat opvalt is dat leerlingen niet in toenemende mate kiezen voor een opleiding buiten de sector, maar vaker voor werk in de sector. Het percentage dat voor een opleiding buiten de sector kiest is zelfs afgenomen. In totaal komt direct of indirect 75% in de bouw terecht! Omdat aan docenten alleen cijfers wordt gevraagd en geen toelichting, is moeilijk te zeggen wat hiervan de achtergrond is. Dat leerlingen steeds minder voor een opleiding in een mbo-bouwopleiding kiezen, is bekend. Dit blijkt namelijk ook uit de daling van de instroom van deelnemers bij kenniscentrum voor de bouw&infra Fundeon. De uitkomsten zijn gebaseerd op 49 ingevulde vragenlijsten. Vooral scholen in Friesland, Noord-Holland en de Achterhoek (Gelderland) melden een afname naar een vervolgopleiding in de sector. Dit komt overeen met de dalende bouwproductie in die gebieden. Omdat veel bouwopleidingen in het mbo beroepsbegeleidende leerwegen zijn en het dus leerbanen betreft is er vaak een directe relatie met de bouwproductie en werkgelegenheid. Op basis van deze uitkomsten wordt de doelstelling dat driekwart van de leerlingen BWI doorstroomt naar een opleiding in de sector niet meer gehaald, zij het dat 20 procent voor werk in de bouw kiest en wellicht later als nog een opleiding volgt.

4.2.1 Conclusie

Het aantal ingevulde doorstroomformulieren was fors lager dan vorig jaar. De enquête laat zien dat 55 procent van de leerlingen doorstroomt naar een bouwopleiding aan het mbo en 20 procent direct in de bouw gaat werken. 75 procent van de leerlingen met een vmbo-bouwopleiding komt in de bouw terecht.

5. Enquêtes leerlingen

Het doel van het Platform vmbo Bouwen, Wonen en Interieur is de positie van de afdeling in het vmbo te versterken en de kwaliteit van het onderwijs in die sector te verbeteren. Dat laatste wil het Platform bereiken door het maken van voorlichtingsproducten en door de deskundigheid van docenten te bevorderen. Om te meten of de voorlichtingsproducten voldoende aanslaan om het doel te bereiken, namelijk een grotere instroom in de sectoren voor bouwen, wonen en interieur, bevaart het Platform jaarlijks tweede-, derde- en vierdejaars leerlingen over de invloed van de voorlichting over Bouwen, Wonen en Interieur op de sectorkeuze.

De leerlingen van klas 4 uit het onderzoek worden als eerste bevestigd in maart, klas 3 volgt in mei en klas 2 in juni. Deze spreiding heeft alles te maken met de momenten waarop leerlingen examen doen en ook de momenten waarop de leerlingen een keuze maken voor een richting of sector. Dit jaar zijn de vragenlijsten net als vorig jaar digitaal afgenomen. Leerlingen ontvingen een inlogcode waarmee ze op de website van MWM2 de vragenlijst konden invullen. Elke code kon slechts eenmaal worden gebruikt.

5.1 Onderzoek klas 2

In juni, aan het einde van het schooljaar, maken de leerlingen van klas 2 de keuze voor een richting en/of afdeling. De leerlingen kunnen kiezen uit de richtingen: Techniek, Economie, Zorg&Welzijn, Landbouw en Intersectoraal. Bouwen, Wonen en Interieur is een afdeling die resulteert onder de richting Techniek. Welke afdelingen verder onder Techniek vallen is te zien in tabel 4.3 op pagina 9. De intersectorale richting houdt een combinatie in van twee richtingen, dit kan bijvoorbeeld een combinatie zijn van de richting techniek met economie. De vragenlijsten zijn digitaal afgenomen en 326 ingevulde enquêtes zijn verwerkt van 12 scholen.

5.1.1 Keuze sector

We hebben de leerlingen uit klas 2 gevraagd voor welke richting ze hebben gekozen. In de tabel zijn de percentages weergegeven.

Tabel 5.1 Keuze sector in procenten

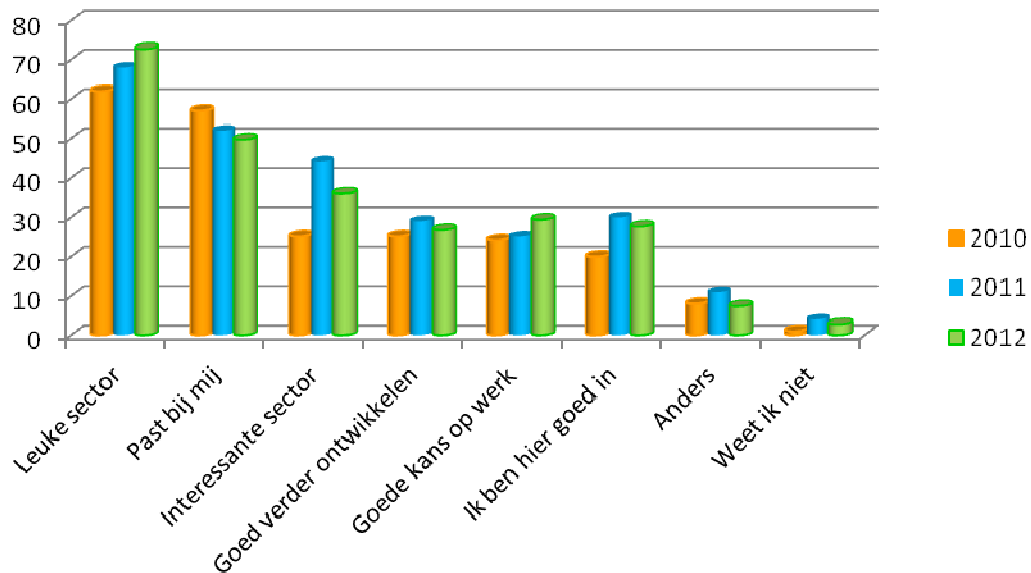
	2010	2011	2012
Techniek	47	62	64
Zorg en welzijn	35	27	23
Economie	15	8	12
Landbouw	0	3	0
Onbekend	2	0	1
Totaal	99	100	100

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Techniek lijkt iets populairder, maar economie stijgt meer ten opzichte van vorig jaar. Zorg&Welzijn daalt in populariteit. Ook landelijk is bij jongens techniek de meest populaire richting.

Op de vraag waarom leerlingen voor die bepaalde richting hebben gekozen, laat grafiek 5.1 de uitkomst zien.

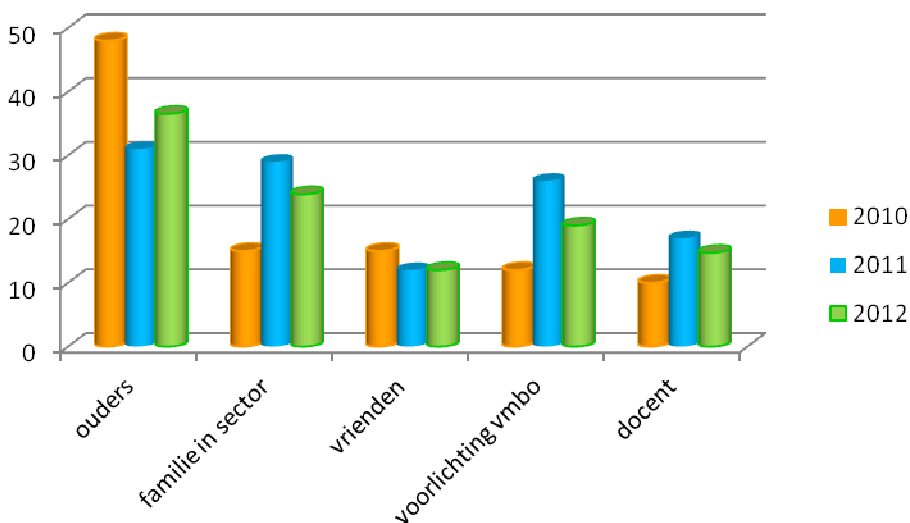
Grafiek 5.1 Reden sectorkeuze in procenten over drie jaar

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Leerlingen kiezen nog steeds in grote mate voor de sector omdat ze het zelf een leuke sector vinden. Iets meer dan vorig jaar denken zij een goede kans op werk te maken met deze keuze. De tweedejaars zijn optimistischer over hun kansen dan de derde- en vierdejaars.

Grafiek 5.2 Op welke manier is de keuze voor de sector tot stand gekomen?

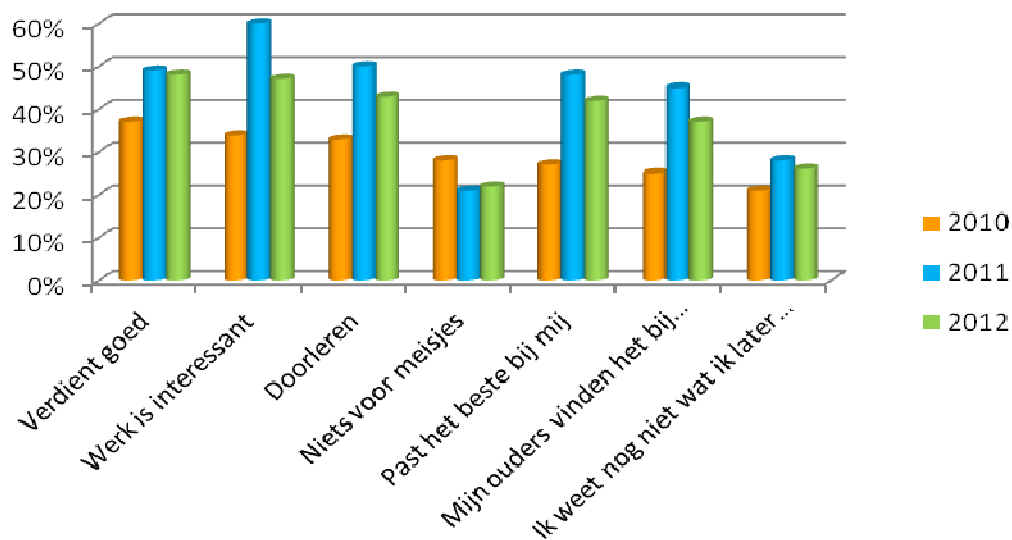
Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

De invloed van de ouders op de sectorkeuze van hun kinderen neemt in 2012 weer toe, terwijl familie en de voorlichting op het vmbo aan invloed afnemen. De docent neemt iets af aan invloed. Bij allochtone jongeren is de invloed van de ouders even groot als die van de voorlichting op de basisschool. Opvallend is dat bijna een kwart van de ondervraagden hier aangeeft dat ze zelf tot hun besluit zijn gekomen. Ze hebben zich georiënteerd op internet of geven aan dat ze al eerder hun keuze voor de betreffende sector hebben gemaakt, dat ze dit altijd al wilden. Omdat de genoemde antwoorden geen onderdeel vormen van de antwoordcategorieën die elk jaar wordt gehanteerd, toont de grafiek ze niet. Leerlingen hebben dit echter kunnen aangeven in de toelichting.

Van de ondervraagden geeft 80 procent aan dat de gekozen sector, ook de sector van de eerste keuze was. Van degenen die in eerste instantie voor een andere sector kozen, koos bijna een derde voor techniek en bijna een derde overwoog economie gevolgd door zorg&welzijn met 21 procent. Amper 10 procent overwoog landbouw en intersectoraal slechts 6 procent. Van het totaal aantal ondervraagden geeft 37 procent aan wel BWI te hebben overwogen, terwijl 51 procent hier nooit aan gedacht heeft. Van degenen die BWI hebben overwogen, heeft 72 procent daadwerkelijk voor BWI gekozen. Van de leerlingen die economie kiezen, blijkt de helft serieus techniek als richting te hebben overwogen. Vorig jaar bleken vooral leerlingen voor de sector landbouw als optie techniek te hebben, maar die populatie is nu zo klein dat dit nu niet kan worden gemeten. Hoewel de grootste groep ondervraagden voor de richting techniek hebben gekozen, geeft amper 60 procent aan dat de keuze voor deze school heeft te maken met beschikbaarheid van een afdeling Bouwen, Wonen en Interieur.

Ook dit jaar hebben wij de leerlingen een aantal stellingen voorgelegd wat de reden is om voor Bouwen, Wonen en Interieur te kiezen. De grafiek laat de uitkomsten over de laatste drie jaren zien.

Grafiek 5.3 Reden keuze voor BWI 2010, 2011 en 2012 in procenten

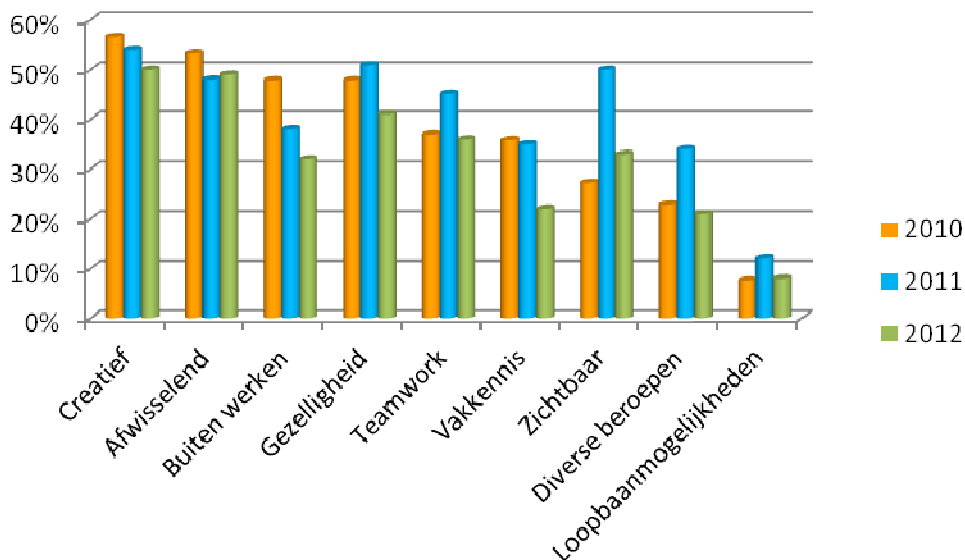
Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Uit de stellingen blijkt eveneens de keuze voor de sector van de leerlingen zelf en ook de invloed van de ouders, die de sector het beste bij de leerling vinden passen. De percentages zijn weliswaar lager dan vorig jaar, maar hoger dan in 2010. Wat opvalt is dat leerlingen – ondanks de malaise in de bouw

– nog steeds verwachten een goed salaris te verdienen in de bouw. Daarnaast blijven de ondervraagde leerlingen het een interessante sector vinden met mogelijkheden om door te leren.

De volgende stellingen die we hebben voorgelegd, hebben betrekking op welke aspecten positief worden gevonden. De uitkomsten in de grafiek zijn weer over drie jaar weergegeven.

Grafiek 5.4 Positieve aspecten aan werken in BWI

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Hoewel het aspect creativiteit iets is afgenomen, is het samen met afwisseling het meest gewaardeerde aspect. Buiten werken, gezelligheid en het hebben van vakkennis zijn minder favoriet. Van de ondervraagden kon 9 procent geen positieve aspecten benoemen.

Dat buiten werken aan populariteit inboet, blijkt ook als leerlingen wordt gevraagd naar negatieve aspecten van het werken in de bouw- en afbouwsector. De top drie wordt gevormd door:

1. Koud en nat werk (39%);
2. Vroeg opstaan (33%);
3. Gevaarlijk werk (33%).

Een kwart vindt het zwaar en vuil werk. Er is nauwelijks steun bij de ondervraagden voor de stellingen dat werken in de sector slecht betaalt, ouderwets is of eenzijdig is.

5.1.2 Voorlichting

In deze paragraaf gaan we in op de verschillende aspecten van de voorlichting die leerlingen hebben ontvangen over de sector en het werken daarin. Allereerst hebben wij de vraag gesteld of ondervraagden voldoende voorlichting hebben gekregen over Bouwen, Wonen en Interieur in klas 1 en/of 2.

Tabel 5.2 Mate van voorlichting BWI in klas 1 en/of 2 over drie jaar

	2010	2011	2012
Genoeg	57%	64%	64%
Te weinig	10%	11%	10%
Geen	15%	7%	13%
Weet ik niet	12%	14%	13%

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Ten opzichte van 2011 is het percentage dat zegt geen voorlichting te hebben gehad gestegen, afgezet tegen 2010 is er zelfs een kleine daling. Bovendien zijn degenen die aangeven geen voorlichting te hebben gehad vooral afkomstig uit de sector Zorg&Welzijn die weinig affiniteit hebben met Bouwen, Wonen en Interieur. 76 procent geeft aan dat de docent er een of meer lessen aan heeft besteed. Op de vraag of ze veel hadden aan de voorlichting, geeft 38 procent aan van wel, 19 procent had er weinig aan en 44 procent is neutraal. We hebben net als voorgaande jaren de leerlingen gevraagd een rapportcijfer te geven voor de voorlichting.

Tabel 5.3 Rapportcijfer voorlichting BWI over drie jaren

Jaar	2010	2011	2012
Cijfer	6,6	7,3	6,7

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

De waardering is na een opleving in 2011 weer op het niveau van 2010.

De ondervraagden is gevraagd of zij lessen praktische sectororiëntatie (PSO) hebben gehad in klas 1 en/of 2 of ze dat ook hebben gehad voor Bouwen, Wonen en Interieur in het bijzonder.

Tabel 5.4 Heb je lessen praktische sectororiëntatie (PSO) gehad in klas 1 en/of 2?

	2010	2011	2012
Ja	73%	80%	76%
Nee	21%	10%	6%
Weet niet	6%	10%	18%

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Tabel 5.5 Heb je voor BWI ook praktische sectororiëntatie (PSO) gehad in klas 1 en/of 2?

	2010	2011	2012
Ja	79%	83%	86%
Nee	17%	11%	6%
Weet niet	3%	6%	8%

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Nog steeds ontvangen leerlingen in grote meerderheid PSO, dit geldt ook voor PSO binnen Bouwen, Wonen en Interieur. De leerlingen kregen vervolgens twee plaatjes te zien van de nieuwe PSO-box en van de oude. Het plaatje van de nieuwe kaarten werd herkend door 67 procent en de oude door 19 procent. Bijna een kwart herkende beide plaatjes. De leerlingen waarderen het plaatje van de nieuwe PSO-box met een 6,8. 43 procent zegt weleens een opdracht met zo'n kaart gemaakt te hebben, 49 procent zegt nog nooit een opdracht te hebben gemaakt. Hoewel de meeste leerlingen dus de nieuwe

box wel herkennen, heeft de helft er nog nooit mee gewerkt. Degenen die weleens een opdracht hebben gemaakt, waarden die met een 7,1.

Tabel 5.6 Bekendheid met en waardering voor voorlichtingsproduct 2012

	2010	2011	2012	Cijfer
De website www.bouwenwoneninterieur.nl ?	19%	26%	36%	6,9
De game Spectaculaire Bouwtechniek?	16%	21%	24%	
Het logo BWI?	30%	64%	72%	
Boekje Je leert het op het vmbo! ontvangen?	6%	16%	25%	6,4
De ballon en kaarten Ontdek de wereld van BWI?	0%	12%	17%	7,0
Film De wereld van morgen			17%	6,2

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

De bekendheid van de voorlichtingproducten neemt nog steeds toe. Maar behalve het logo, kent meer dan de helft van de ondervraagden de producten niet. Bij het boekje *Je leert het op het vmbo!* is in de tabel het percentage weergegeven dat het boekje heeft ontvangen. Op de vraag of ze het boekje kennen, heeft 16 procent bevestigend geantwoord. De film en de ballon met kaarten zijn relatief nieuw en misschien dat ze daardoor nog niet zo bekend zijn, maar dat geldt niet voor het boekje, de game en de website.

5.1.3 Conclusie

De invloed van ouders op de keuze van hun kinderen is onverminderd groot. De invloed van voorlichting en de docent lijkt wat af te nemen. Bij allochtonen is ook de voorlichting op de basisschool van invloed. Het is belangrijk wat de leerling zelf vindt, of het bij hem/haar past en of de sector interessant genoeg is. Verdienste speelt eveneens een belangrijke rol. Leerlingen hebben in meerderheid voldoende voorlichting gehad in klas 2, maar waarden die ruim een half procentpunt lager dan in 2011. De bekendheid met de voorlichtingsproducten is duidelijk toegenomen. Vooral het logo is nu goed bekend. Toch kan hier nog een slag in gemaakt worden.

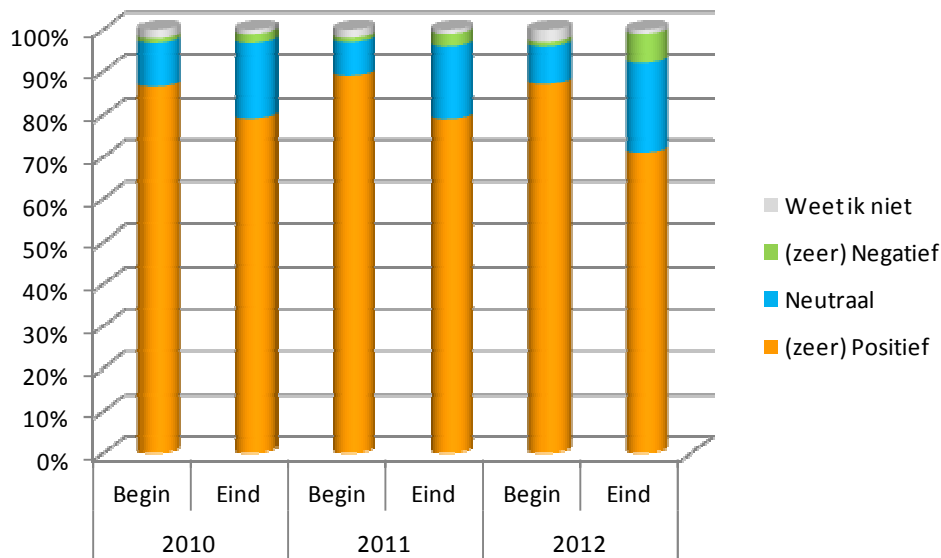
5.2 Onderzoek klas 3

De leerlingen van klas 3 worden in mei bevestigd over hoe zij denken over de sector Bouwen, Wonen en Interieur en waarom ze voor de sector hebben gekozen. Zij hebben de keuze voor BWI al gemaakt en er een jaar ervaring mee. We hebben 36 scholen benaderd voor het onderzoek. Uiteindelijk hebben 21 scholen meegewerkt wat een respons van 343 ingevulde vragenlijsten opleverde, 23 ingevulde vragenlijsten meer dan vorig jaar.

5.2.1 Keuze sector

Bij aanvang van de enquête is aan de leerlingen gevraagd welke leerweg ze volgen. Van de ondervraagde leerlingen Bouwen, Wonen en Interieur volgt 42 procent de basisberoepsgerichte leerweg en 56 procent de kaderberoepsgerichte leerweg. De rest volgt het leerwerktraject. De leerlingen zijn gevraagd naar hun mening over Bouwen, Wonen en Interieur aan het begin van de opleiding en nu, na een jaar. De resultaten zijn in de volgende grafieken te zien.

Grafiek 5.5 Beeld van leerlingen aan begin en einde van klas 3 over werken en leren in BWI, in procenten

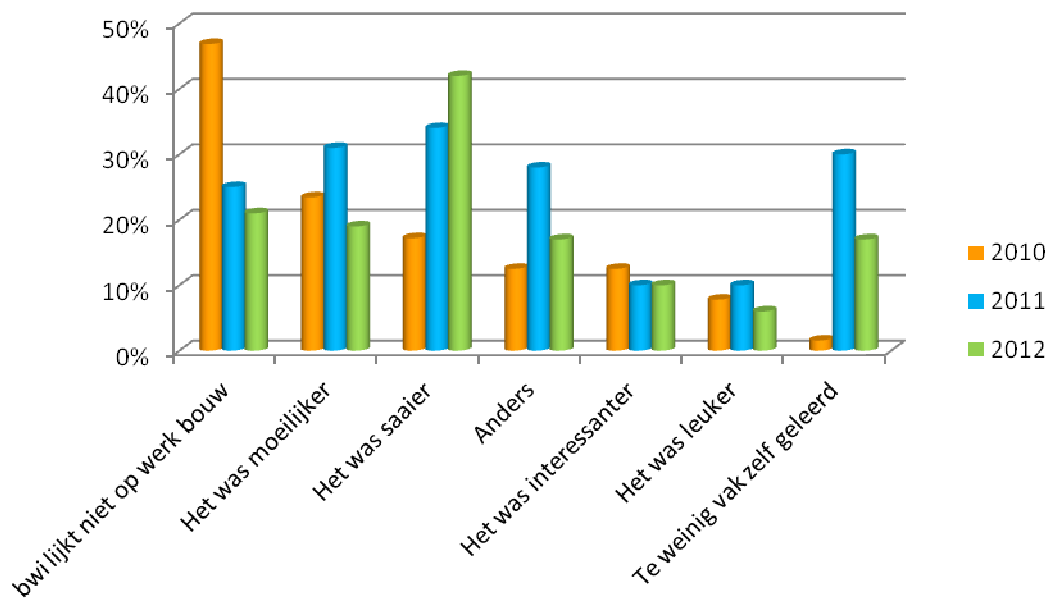

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Het patroon is gelijk aan voorgaande jaren: leerlingen beginnen enthousiaster aan de opleiding dan ze na een jaar zijn. In 2012 zijn de leerlingen na een jaar wel iets negatiever dan in 2011, ook de groep neutraal neemt wat toe.

We hebben de ondervraagde leerlingen gevraagd naar het waarom van de verandering in opvatting. Grafiek 5.6 laat het volgende zien.

Grafiek 5.6 Wat was er anders dan je verwachtte? Over drie jaren

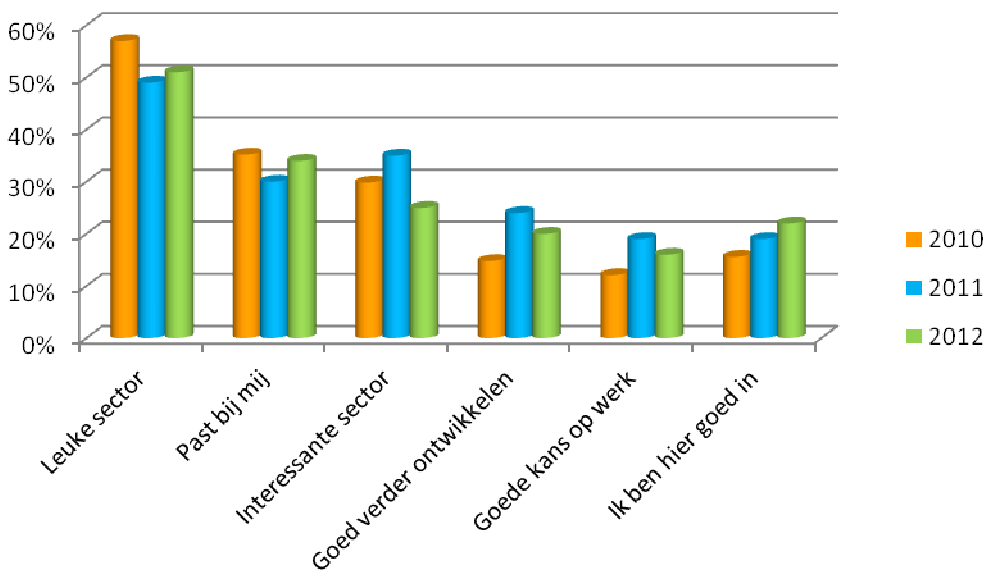

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Leerlingen blijken het vooral saaiër te vinden. Ze zijn nog steeds van mening dat ze te weinig van het vak zelf leren. Maar minder leerlingen vinden dat BWI op school niet lijkt op werken in de bouw en nagenoeg eenzelfde groep als vorig jaar vindt het uiteindelijk interessanter.

Bijna 48 procent geeft aan dat BWI hun eerste keuze was. 30 procent heeft eerst iets anders overwogen. Meer dan de helft hiervan (54 procent) wilde een andere richting binnen de techniek volgen. Maar liefst 83 procent van de metselaars overwoog eerst een andere techniekrichting, gevolgd door de timmermannen met 60 procent. Voor vrijwel alle richtingen geldt dat economie een tweede optie was.

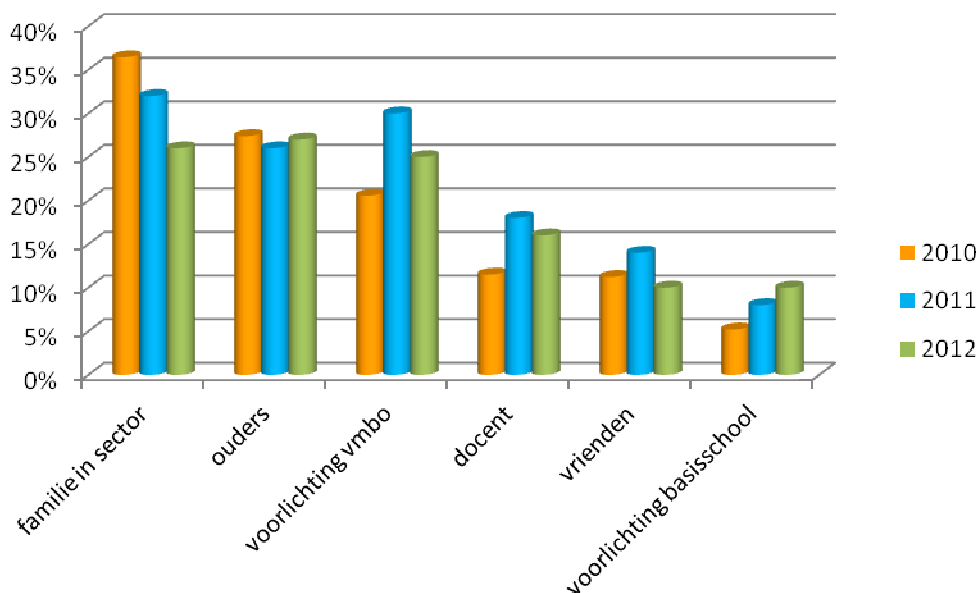
Grafiek 5.7 Waarom heb je voor de sector gekozen? Over drie jaren

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Leerlingen kiezen iets vaker voor de sector omdat ze het zelf een leuke sector vinden, het bij zich vinden passen en er goed in denken te zijn. Persoonlijke motieven voeren dus de boventoon in plaats van maatschappelijke.

Grafiek 5.8 Op welke manier heb je de keuze voor de sector gemaakt? Over drie jaren

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

De invloed van ouders en de voorlichting op de basisschool neemt toe. De voorlichting op het vmbo en door de docent neemt weliswaar ten opzichte van vorig jaar af, maar is van grotere invloed dan in 2010. Familie in de sector schijnt minder van belang te zijn voor de keuze. Datzelfde geldt voor vrienden.

5.2.2 Voorlichting

Aan de leerlingen is gevraagd of ze voldoende voorlichting hebben ontvangen, of deze overeenkomt met hun eigen ervaringen en of ze nog informatie missen. Vervolgens hebben we ze gevraagd cijfers te geven voor bepaalde voorlichtingsproducten, voor stages, gastlessen en excursies.

Van de ondervraagden geeft 60 procent aan dat ze voldoende voorlichting hebben gehad over de opleiding Bouwen, Wonen en Interieur. Dat is meer dan vorig jaar (56%) maar de groep van 40 procent die te weinig voorlichting heeft gehad is eveneens groter (was 25%). Vorig jaar gaf 13 procent aan niet te weten of ze genoeg informatie hadden. Die antwoordcategorie is nu weggelaten wat zou kunnen verklaren dat de groep 'te weinig voorlichting' is toegenomen. Op de vraag wat ze missen, komen diverse antwoorden. Globaal zijn ze te clusteren in meer informatie over de verschillende beroepen in de bouw en wat die beroepen inhouden. Vooral praktische informatie over de sector wordt gemist.

Leerlingen die voldoende geïnformeerd zijn, zijn tevreden over de voorlichting die ze krijgen, want 91 procent vindt dat die overeenkomt met de opleiding Bouwen, Wonen en Interieur in de praktijk. Toch zou 51 procent ook in de toekomst nog meer voorlichting ontvangen. Dit beeld komt overeen met voorgaande jaren.

Omdat er op mediagebied veel ontwikkelingen zijn en jongeren hier ook gebruik van maken, hebben we gevraagd hoe deze leerlingen in de toekomst voorlichting willen ontvangen.

Tabel 5.7 Hoe wil je in toekomst de voorlichting ontvangen?

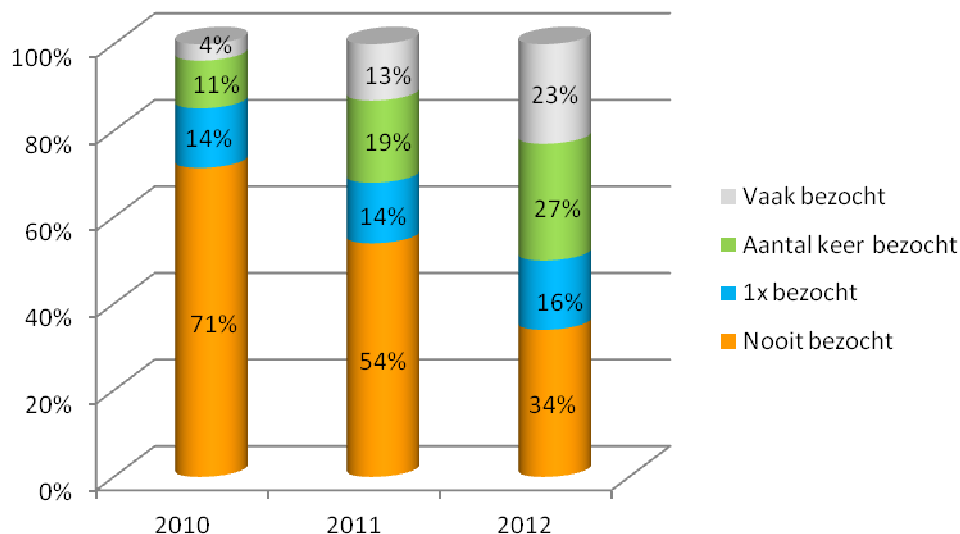
Social media (twitter, Facebook)	11%
Excursie naar een bedrijf	36%
Gastles door een bedrijf	16%
Stage bij een bedrijf	45%
Op papier (folder/boekje)	15%
Digitaal (nieuwsbrief, website)	10%
Weet niet	23%

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Leerlingen geven duidelijk de voorkeur aan een praktische invulling van de voorlichting, dus bij een bedrijf of dat iemand uit de dagelijkse praktijk een gastles geeft. Social media en andere digitale vormen scoren duidelijk minder. Ook zegt bijna een kwart niet te weten hoe ze geïnformeerd willen worden.

De website www.bouwenwoneninterieur.nl is een belangrijk communicatiemiddel van het platform voor de leerlingen en daarom hebben wij gevraagd of en hoe vaak leerlingen hiervan gebruik maken.

Grafiek 5.9 Hoe vaak heb je de website bezocht? Over drie jaren

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Er is een flinke stijging in het percentage leerlingen dat de website vaak of in ieder geval een aantal keren bezocht. Het percentage dat de website nog nooit bezocht is fors afgenomen van 71 procent in 2010, meer dan de helft in 2011 naar ruim een derde in 2012. Hier zijn flinke slagen gemaakt in het onder de aandacht brengen van www.bouwenwoneninterieur.nl bij de leerlingen. Van het derde deel van de leerlingen dat nooit op de website keek, geeft 47 procent aan het internetadres niet te kennen en ruim 40 procent had geen interesse. De onbekendheid met het internetadres was in voorgaande jaren ook de belangrijkste reden dat leerlingen de website niet kenden/bezochten.

We hebben de ondervraagden voorgelegd of ze deel hebben genomen in klas 3 aan diverse activiteiten zoals stages, excursies, gastlessen en of ze het boekje Je leert het op het vmbo! Kennen. In tabel 5.8 zijn de uitkomsten te zien en hoe met welk cijfer de activiteit of het product wordt gewaardeerd.

Tabel 5.8 Heb je aan onderstaande activiteit deelgenomen en hoe waardeer je die?

	2010		2011		2012	
	Ja	Cijfer	Ja	Cijfer	Ja	Cijfer
excursie bedrijf	67%	7,4	72%	7,5	70%	7,2
gastles	40%	7,2	45%	7,0	42%	7,2
stage klas 3	68%	7,9	88%	8,3	87%	8,2
Je leert het op het vmbo!					23%	6,8

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

De deelname aan de activiteiten verschilt niet veel en dat geldt grofweg ook voor de waardering. De excursie wordt iets minder en de gastles iets beter gewaardeerd. Maar leerlingen blijven onveranderd veel waardering hebben voor de stage. Leerlingen gaan gemiddeld twee weken of verspreid 10 dagen op stage. Het boekje Je leert het op het vmbo! is bij een kleine kwart bekend, 35 procent denkt dat de ouders het boekje wel kennen.

Leerlingen aan het einde van klas 3 kiezen een richting binnen BWI in het vierde jaar. Tabel 5.9 laat de verdeling zien.

Tabel 5.9 Keuze richting klas 3, over drie jaren

	2010	2011	2012
Timmeren	47%	38%	40%
Metselen	13%	8%	7%
Fijnhoutbewerken	11%	12%	12%
Bouwbreed	8%	21%	13%
Schilderen	5%	3%	5%
Anders	12%	14%	18%
Infra	4%	4%	5%
	100%	100%	100%

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Timmeren is nog steeds de grootste groep maar is ten opzichte van 2010 wel afgenomen. De daling onder metselen zet zich voort. Niet opmerkelijk als we kijken naar hoe hard de crisis de metselaars getroffen heeft. De stijging van vorig jaar onder bouwbreed zet niet door, wel is de groep Anders groter. Die groep is moeilijk te duiden omdat de open antwoorden zeer uiteenlopend zijn. Er is ook gevraagd wie techniekbreed gaat volgen, maar dat was maar 1 procent. 41 procent zegt zeker verder te gaan in de sector, 17 misschien. 27 procent twijfelt nog en 15 procent weet zeker dat ze iets anders gaan doen. 56 procent weet al wat ze later wil worden, 44 procent moet nog nadenken over de toekomst.

5.2.3 Conclusie

Net als vorig jaar zijn leerlingen aan het begin van de opleiding positiever over BWI dan na een jaar ervaring. Leerlingen vinden de opleiding saaier en zeggen weinig van het vak te leren. Ongeveer een derde overwoog eerst een andere richting, meestal in de techniek. In de voorlichting worden ouders belangrijker ten koste van het vmbo en de docent. Jongeren hebben voldoende voorlichting gehad. En vinden dat die klopt met de praktijk. Ze willen vooral praktische voorlichting via stages en excursies.

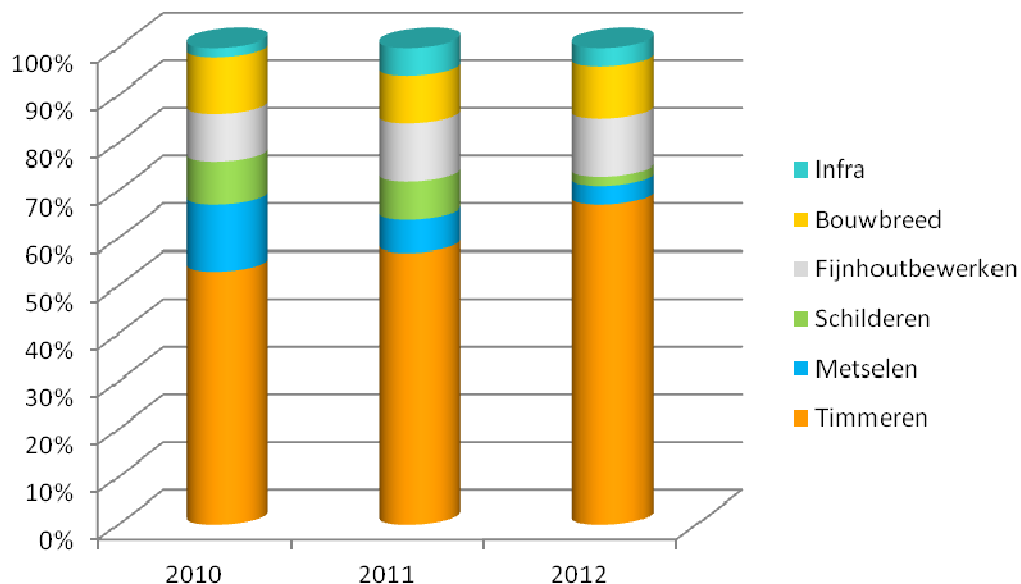
5.3 Onderzoek klas 4

De leerlingen in klas 4 van BWI vullen de enquête al in maart in voordat ze examens doen in sommige gevallen op stage gaan. Dit jaar hebben 308 leerlingen de enquête ingevuld. Vorig jaar waren dat 291. De leerlingen vullen de enquête opnieuw digitaal in nadat ze een brief met inlogcode hadden ontvangen via de docent. Van de 36 scholen die wij benaderden reageerden voor klas 4 21 scholen.

5.3.1 Keuze sector

Van de ondervraagde leerlingen volgt 51 procent de basisberoepsgerichte leerweg en 46 procent de kaderberoepsgerichte leerweg. De rest volgt het leerwerktraject. Deze verhouding wijkt af van klas 3 waarin 42 procent de basisberoepsgerichte leerweg en 56 procent de kaderberoepsgerichte leerweg volgt. Wij hebben net als in klas 3 gevraagd welke richting ze binnen BWI volgen.

Grafiek 5.10 Uitstroomrichting klas 4 2010 t/m 2012

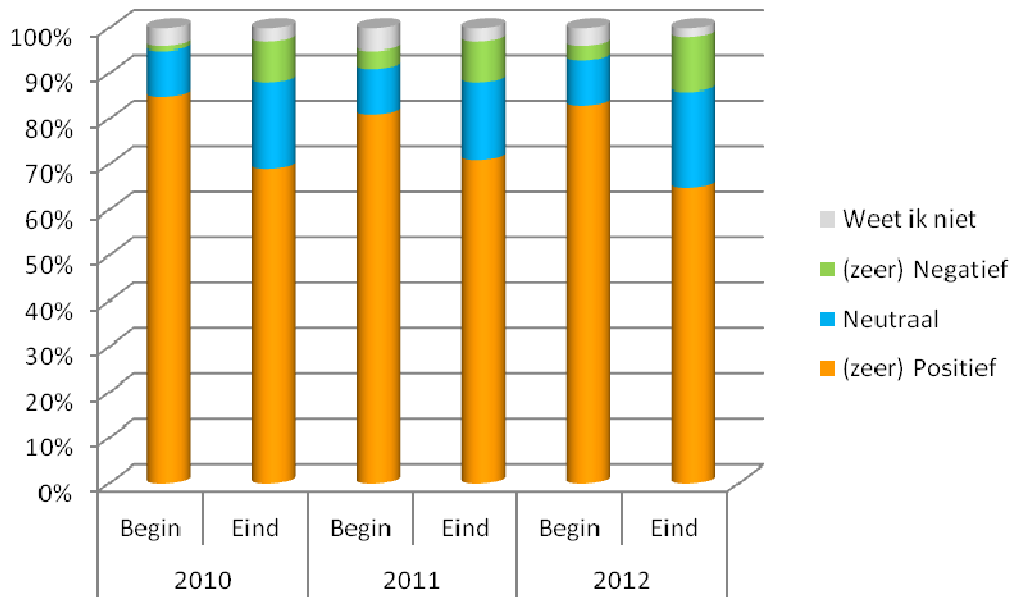

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Fijnhout bewerken en bouwbreed gedragen zich stabiel. Het percentage leerlingen timmeren neemt toe naar 67 procent, terwijl de infra afneemt van 6 naar 4 procent, schilderen/stukadoors van 8 naar 2 procent en metselen daalt verder van 14 procent in 2010 naar 7 procent in 2011 en 4 procent in 2012. Wat neer komt op een daling van 71 procent in twee jaren tijd. Helaas bevestigt dit niet alleen de moeilijke situatie van de metselaars nu maar ook de vooruitzichten voor de naaste toekomst.

Gelijk aan klas 3 hebben we gevraagd naar hoe de leerlingen dachten over Bouwen, Wonen en Interieur aan het begin van de opleiding in klas 3 en nu aan het einde van klas 4.

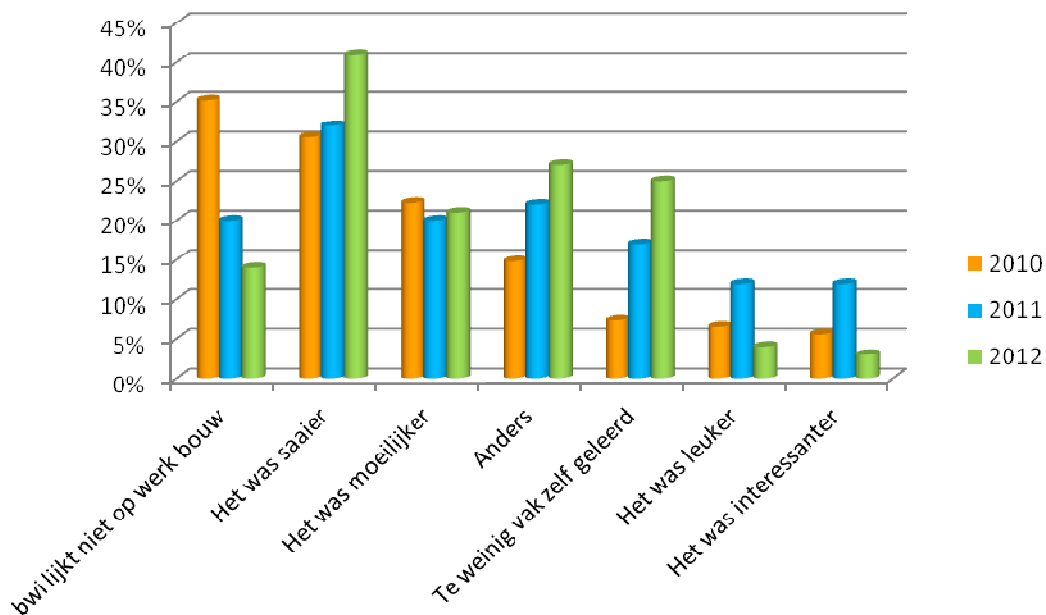
Grafiek 5.11 Beeld van leerlingen begin klas 3 en einde van klas 4 van werken en leren in BWI, in procenten

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Net als klas 3 zijn leerlingen aan het begin van de opleiding enthousiaster dan aan het einde van de opleiding. Wel neemt het aandeel leerlingen dat positief is aan het einde van klas 4 af en neemt het aandeel 'neutraal' en 'negatief' toe. Toch meldt desgevraagd 74 procent dat de opleiding wel is wat ze ervan verwacht hadden. Degenen die een andere verwachting hadden, hebben we naar de reden gevraagd.

Grafiek 5.12 Wat was er anders dan je verwachtte? Over drie jaren

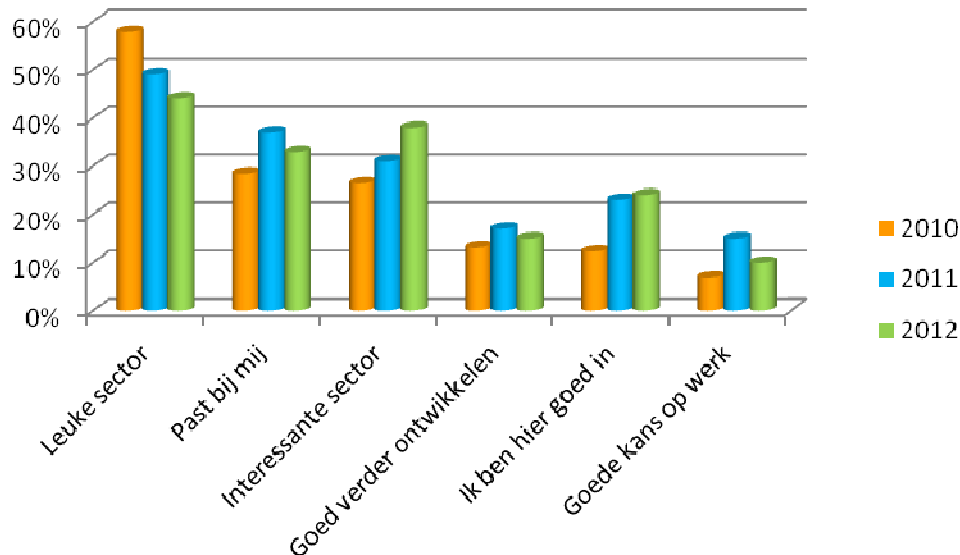
Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Leerlingen lijken beter te weten wat Bouwen, Wonen en Interieur inhoudt als twee jaar geleden. Maar ze lijken het vooral saaier te vinden en vinden dat ze te weinig van het vak zelf geleerd hebben. Uit de

toelichting die bij 'Anders' wordt gegeven blijkt dat 25 procent het theoretischer vindt dan verwacht en een deel noemt dat er te weinig begeleiding is door docenten, dat ze te veel zelf moeten doen. Van de ondervraagden geeft 60 procent aan dat BWI de eerste keuze was aan het begin van het vmbo. Bijna een kwart wilde eerst iets anders gaan doen. De rest wist het niet meer. Van degenen die aanvankelijk een andere voorkeur hadden, koos 52 procent voor een andere afdeling binnen techniek, 17 procent voor economie en 13 procent voor landbouw.

De keuze voor BWI motiveren de leerlingen in grafiek 5.13.

Grafiek 5.13 Waarom heb je voor de sector gekozen? Over drie jaren

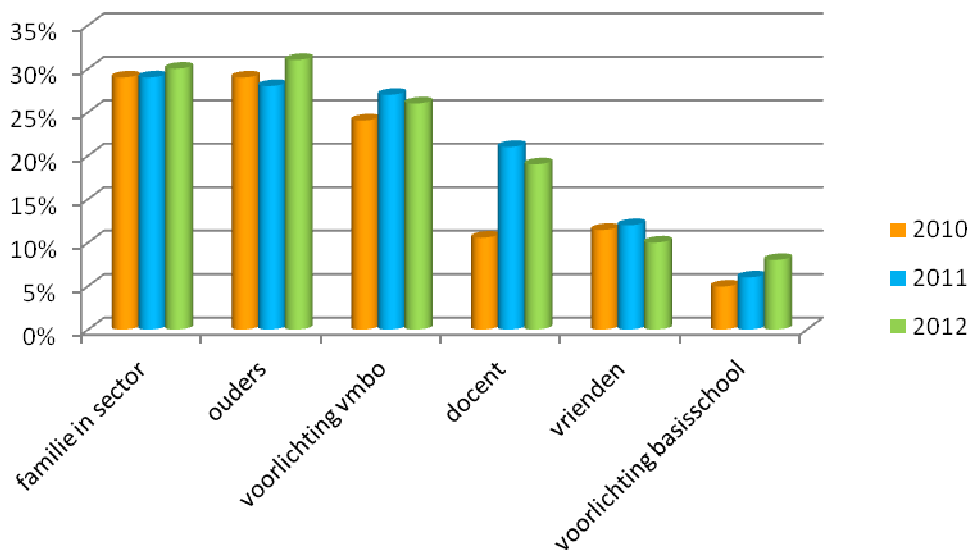
Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Leerlingen kiezen nog steeds voor de sector omdat ze het leuk vinden, gevolgd door dat het een interessante sector is en het bij hen past. Persoonlijke overwegingen dus en geen maatschappelijke zoals we ook al zagen bij de derdejaars. Desgevraagd geeft 17 procent aan dat ze verwachten er goed geld mee te kunnen verdienen. De verwachting dat ze hiermee een goede kans op werk hebben neemt af, dat zagen we ook al bij klas 3.

Vervolgens is gevraagd hoe de leerlingen tot de keuze voor Bouwen, Wonen en Interieur gekomen zijn. De grafiek geeft een beeld over de laatste drie jaren.

De trend komt overeen met klas 3 dat de invloed van de ouders toeneemt samen met de voorlichting op de basisschool. De ouders zijn in 2012 zelfs de belangrijkste factor. Familie in de sector blijkt in klas 4 van meer invloed dan in klas 3. De invloed van vrienden, docent en de voorlichting op het vmbo nemen iets af.

Grafiek 5.14 Op welke manier heb je de keuze voor de sector gemaakt? Over drie jaren

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

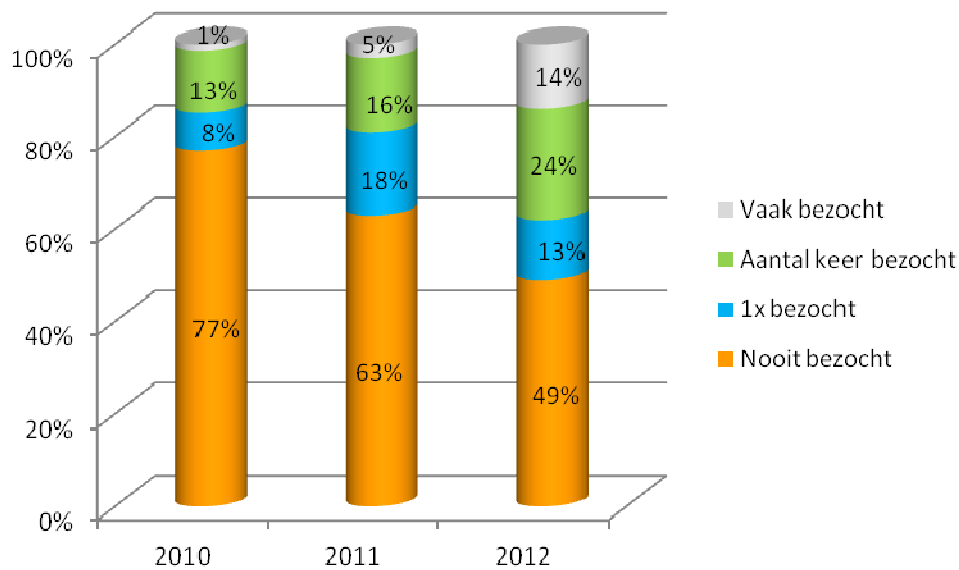
Op de vraag of ondervraagden opnieuw voor Bouwen, Wonen en Interieur zouden kiezen, antwoordt 71 procent bevestigend. De 29 procent die niet weer voor de sector zou kiezen geeft in de toelichting aan dat ze het saai of niet leuk vinden, maar soms ook moeilijk of het past niet bij ze. 48 procent zou voor een andere richting binnen techniek kiezen, metaal lijkt populair. 20 procent kiest landbouw en 16 procent economie.

5.3.2 Voorlichting

Bijna tweederde geeft aan dat ze voldoende voorlichting hebben gehad in klas 1 of 2. Maar liefst 94 procent vindt dat deze voorlichting overeenkomt met hun eigen ervaring in de praktijk. Het derde deel dat te weinig informatie had, is lastig in kaart te brengen. Maar ze lijken vooral te weinig informatie gehad te hebben over wat leren en werken in de bouw inhoudt en wat je ermee kunt. Vervolgens hebben wij gevraagd of ze voldoende informatie in klas 3 hebben gehad over wat de mogelijkheden bij BWI zijn. 84 procent vond de voorlichting voldoende en 95 procent vindt dat de voorlichting overeen komt met de praktijk. De 16 procent die te weinig voorlichting heeft gehad had meer willen weten over wat de beroepen in de bouw inhouden. Van alle ondervraagden zegt 83 procent dat ze goede voorlichting over vervolgopleidingen op het mbo hebben gehad.

De website is een belangrijk communicatiemiddel met informatie voor docenten en leerlingen over Bouwen, Wonen en Interieur. We hebben klas 4 gevraagd of en hoe vaak ze gebruik maken van de website www.bouwenwoneninterieur.nl.

Grafiek 5.15 Hoe vaak heb je de website bezocht? Over drie jaren

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Ook in klas 4 zien we een daling van het percentage leerlingen dat de website nog nooit bezocht heeft. Vooral het deel dat de website vaak of een aantal keer bezocht nam flink toe. Deze ontwikkeling zagen we ook al bij klas 3. Als we de leerlingen vragen wat beter zou kunnen aan de website, geeft het overgrote deel aan niet te weten wat.

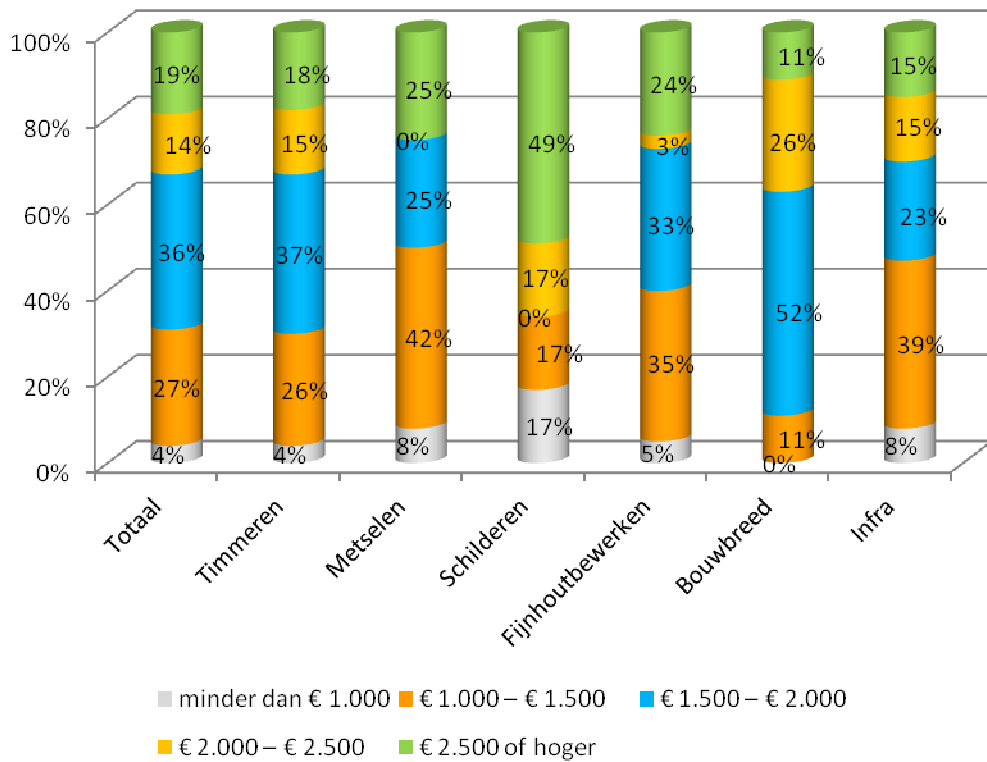
Leerlingen in klas 4 zijn als de enquête wordt gehouden, nagenoeg klaar met de opleiding. Wij hebben ze tot slot nog enkele vragen gesteld over de stages, toekomstplannen en wat ze denken te gaan verdienen.

97 procent van de ondervraagden heeft stage gelopen tijdens de opleiding. 89 procent heeft in klas 3 stage gelopen en 82 procent in klas 4. De duur van de stage was in klas 3 gemiddeld twee weken of 10 dagen. De stage in klas 3 werd door 88 procent van de leerlingen leerzaam gevonden, de stage in klas 4 maar liefst door 94 procent. De leerlingen geven een 7,8 voor de stage in klas 3 en een 8,2 voor de stage in klas 4. De ondervraagde leerlingen schromen niet om tiens en negens te geven, duidelijker kan het enthousiasme voor dit praktijkgedeelte niet beschreven worden.

De laatste vragen gaan over hun toekomstplannen. Zo geeft 61 procent aan dat hun toekomst ligt in de sector bouwen, wonen of interieur. 26 procent weet zeker dat ze niet verder gaan in de sector, 13 procent weet het nog niet. Van de 61 procent die verder gaat in de sector, wil 74 procent een beroepsbegeleidende opleiding (bbl) gaan volgen wat overeenkomt met 45 procent van het totaal aantal ondervraagden. 24 procent kiest voor een beroepsopleidende leerweg (bol) en 2 procent weet het nog niet. Degene die voor de bouw kiezen weten vaak al wel wat ze willen worden en hoewel verschillende beroepen binnen bouwen, wonen en interieur genoemd worden, komt timmerman duidelijk het meeste voor.

Tot slot wilden wij van de deelnemers weten wat zij denken te gaan verdienen als ze 20 jaar oud zijn. De uitkomsten hebben we vergeleken met die van voorgaande jaren.

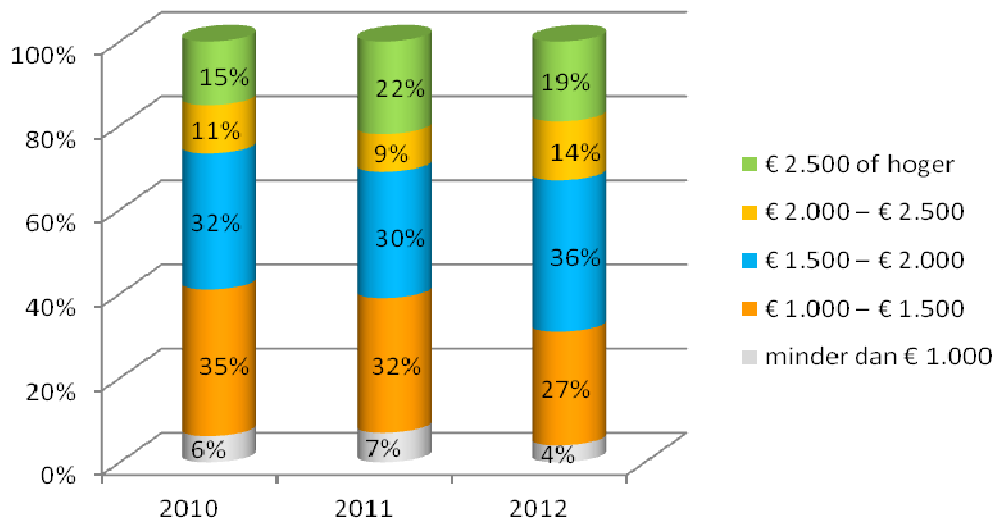
Grafiek 5.16 Verwacht inkomen op leeftijd van 20 jaar naar richting, klas 4 2012

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Uit de grafiek blijkt dat de diverse richtingen nogal verschillende inkomensverwachtingen hebben. Zo denken de schilders of heel weinig of juist heel veel te gaan verdienen. Eerlijkheid gebied te zeggen dat dit een hele kleine groep is. Ook bij de metselaars mist een middengroep qua inkomen.

Grafiek 5.17 Verwacht inkomen op leeftijd van 20 jaar over drie jaren

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

In grafiek 5.19 is de trend over drie jaar te zien uitgaande van de totale populatie uit de enquête. Globaal nemen de uiterste inkomensverwachtingen af en winnen de middengroepen. Erg groot zijn de verschuivingen niet.

5.3.3 Conclusie

Klas 4 bevestigt de trend die klas 3 laat zien: aan het begin enthousiaster dan aan het einde van de opleiding omdat ze het saaier vinden en te weinig van het vak zelf geleerd hebben. Ook vinden sommigen het te theoretisch en dat de begeleiding beter had gekund. Toch vindt 71 procent dat de opleiding aan de verwachting voldoet. De keuze voor de sector is gebaseerd op persoonlijke motieven in plaats van maatschappelijke. Ook hier is de invloed van de ouders groot en daalt die van de docent en de school. De website wordt veel beter bezocht. De voorlichting is voldoende en voldoet aan de praktijk. Met name de stages worden uitzonderlijk goed gewaardeerd.

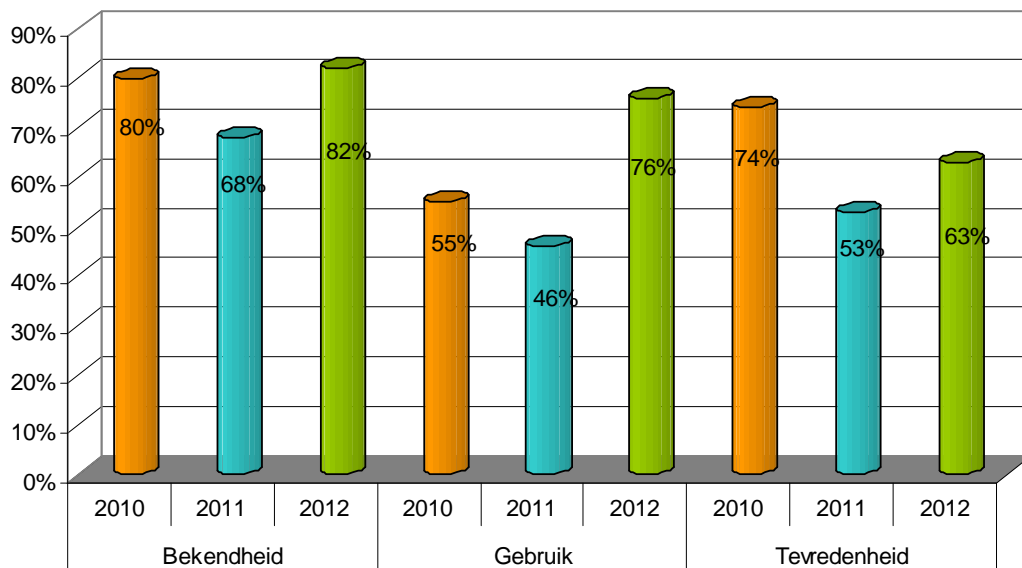
6. Enquête docenten

Net als voorgaande jaren is ook dit jaar een enquête onder docenten Bouwen, Wonen en Interieur gehouden die zich aanmeldde voor de landelijke dag van het Platform Bouwen, Wonen en Interieur op woensdag 6 juni. Met de enquête wil het Platform inzicht krijgen in het gebruik en de waardering van de voorlichtingsproducten van het Platform, maar ook of de docenten uit de voeten kunnen met hun nieuwe rol in het geven van voorlichting aan leerlingen op het vmbo en de basisschool en of zij zich daarbij voldoende ondersteund voelen door het Platform. Het Platform heeft sinds dit jaar een meer faciliterende en minder uitvoerende rol in de voorlichting naar de doelgroepen.

6.1 Voorlichtingsproducten

Docenten zijn net als vorig jaar gevraagd naar hun bekendheid met de voorlichtingsproducten, of ze deze gebruiken en hoe ze deze waarderen. Grafiek 6.1 laat de ontwikkeling over de laatste drie jaren zien.

Grafiek 6.1 Bekendheid, gebruik en tevredenheid voorlichtingsproducten

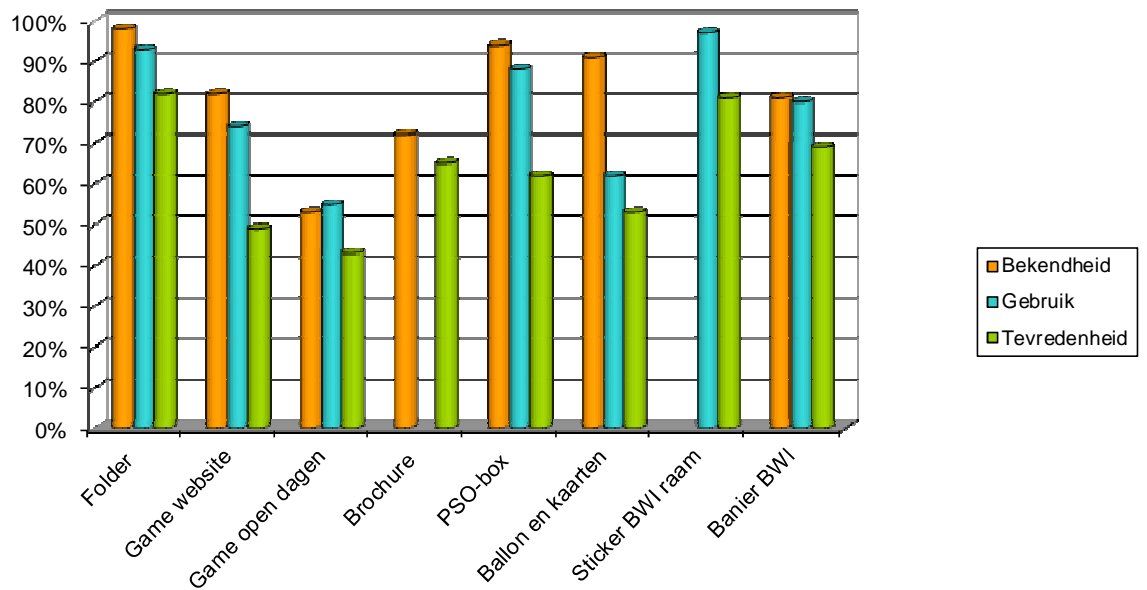

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

In 2012 zijn de producten bekender en worden ze ook meer gebruikt dan in voorgaande jaren. De tevredenheid is wel beter dan in 2011 maar nog niet op het niveau van 2010. De tevredenheid zou zeker nog verder verbeterd kunnen worden. Het gebruik is wel flink gestegen.

In grafiek 6.2 hebben wij een uitsplitsing gemaakt van de voorlichtingsproducten waarover de docenten in 2012 bevraagd zijn.

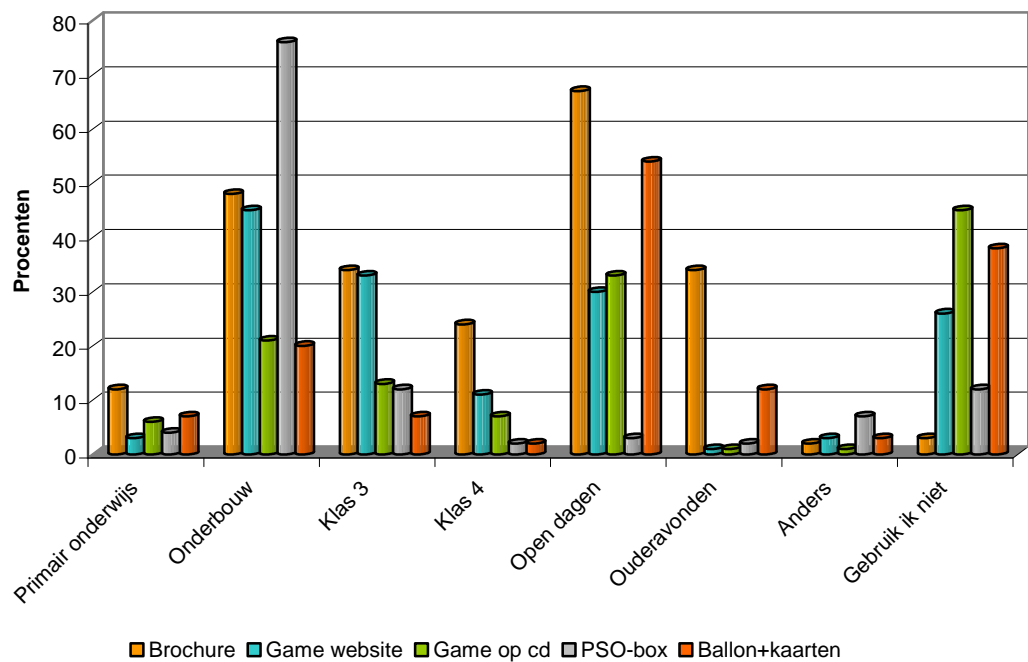
Grafiek 6.2 Bekendheid, gebruik en tevredenheid voorlichtingsproducten in 2012

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Wij vragen naar de folder Je leert het op het vmbo! en de brochure met de algemene informatie. Bij de sticker voor op het raam is gevraagd hoeveel ze zichtbaar op het raam geplakt hebben of ze tevreden zijn over de sticker. Wij zien bij vrijwel alle producten dat ze wel bekend zijn, maar dat het gebruik en de waardering achterblijft. De game voor open dagen (op cd) scoort het laagst op alle fronten. Verder valt op dat de game op de website en de ballon met kaarten wel bekend zijn, maar slecht worden gewaardeerd. De laatste zij overigens relatief nieuw.

Grafiek 6.3 Waarvoor gebruikt u de voorlichtingsproducten in 2012

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Voorlichtingsproducten gebruiken docenten vooral in de onderbouw en op open dagen. We zien dat docenten weinig producten voor het basisonderwijs gebruiken. 39 procent van de docenten zegt geen voorlichting te geven aan de basisschool. 42 procent geeft alleen voorlichting als basisschoolleerlingen bij hen op school komen. De games en de ballon en kaarten worden relatief vaak niet gebruikt. Tien procent geeft aan nog voorlichtingsproducten te missen.

Tabel 6.1 Hoe besteed u in het derde en vierde jaar aandacht aan beroepenvoorlichting?

Middel	Percentage
Door middel van gastlessen	55%
Door middel van excursies	82%
Door middel van digitale informatie	58%
Door middel van geschreven informatie	60%
Anders	10%
Niet	1%

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Docenten geven massaal de voorkeur aan excursies als vorm van beroepenvoorlichting.

Slechts 7 procent van de docenten geeft aan niets te hebben ondernomen om het imago van de afdeling te moderniseren. 57 procent heeft geïnvesteerd in de uitstraling en 55 procent heeft het logo en de nieuwe naam gebruikt. 48 procent maakt gebruik van de ballon en 30 procent heeft de inrichting veranderd.

De website is een belangrijk communicatiemiddel en we onderzochten het gebruik door de docenten.

Tabel 6.2 Heeft u weleens de website bezocht?

	Percentage
Ja, alleen het leerling-gedeelte	3%
Ja, alleen het docent-gedeelte	31%
Ja, beide	63%
Nee	0%
Weet ik niet	2%

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Van de ondervraagde docenten zegt 74 procent tevreden tot zeer tevreden te zijn over de website. 72 procent vindt het van toegevoegde waarde voor de leerling, maar 25 procent twijfelt daaraan. 59 procent vindt de beroepeninformatie overzichtelijk, een kwart is neutraal en 15 procent weet het niet.

De nieuwsbrief is bij 96 procent bekend en 79 procent leest hem ook voor het grootste gedeelte. 91 procent zegt behoefte te hebben aan de nieuwsbrief.

De regiobijeenkomsten worden door 76 procent bezocht. Driekwart van de docenten vindt dat deze twee maal per jaar gehouden zou moeten worden.

Tabel 6.3 Waarom bezoekt u de regiobijeenkomsten?

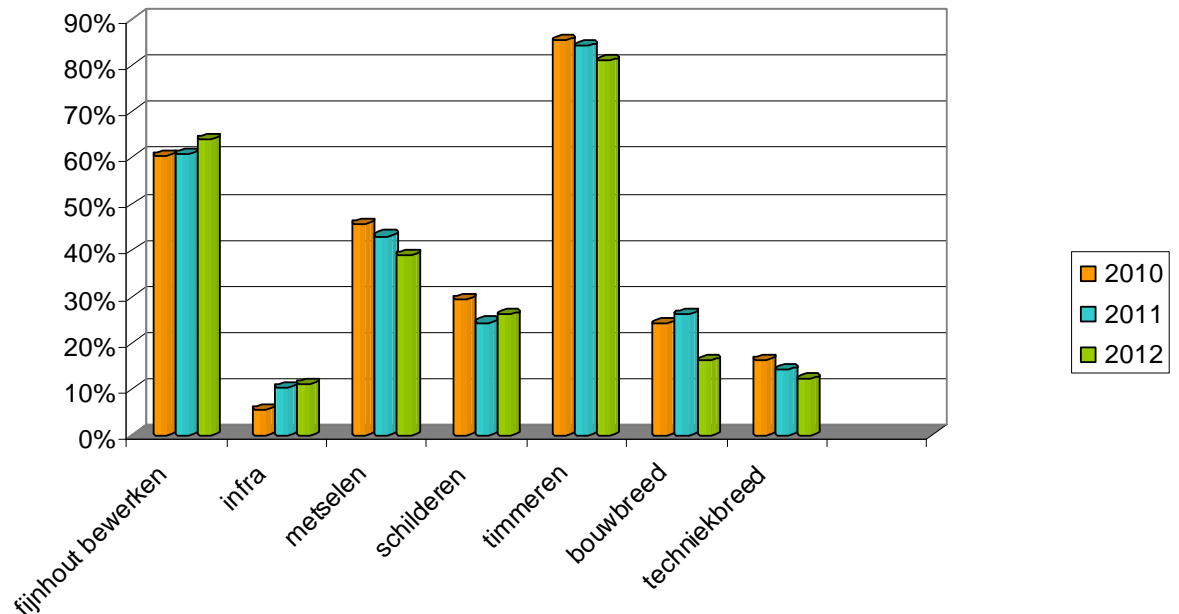
bevordert deskundigheid van docenten	81%
biedt gelegenheid collega's te ontmoeten	87%
is nuttig	67%

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Docenten geven er de voorkeur aan één bijeenkomst op een school en één bij een bedrijf te organiseren. Over de thema's is 79 procent tevreden. Over het algemeen is 91 procent tevreden over de bijeenkomsten. Suggesties voor thema's of verbetersuggesties heeft meer dan 90 procent niet.

Tot slot vroegen wij welke differentiaties de school van de docent het komend jaar aanbiedt.

Grafiek 6.4 Welke differentiaties biedt uw school het komende schooljaar aan?

Bron: Fundeon, Onderzoek vmbo BWI 2012

Fijnhout bewerken, infra en schilderen zitten iets in de lift, de overige richtingen dalen iets. Maar groot zijn de verschillen niet.

Voor de statistieken: maar liefst 98 procent van de ondervraagden was man en voor tweederde in de leeftijd 40 t/m 54 jaar.

6.2 Conclusie

De bekendheid en het gebruik van de voorlichtingsproducten neemt toe, maar de tevredenheid blijft achter. De games op website en cd wekken weinig animo. Voorlichting geven docenten vooral in de onderbouw en op open dagen. Ze kennen de website goed en in klas 4 geven ze vooral beroepenvoorlichting door middel van excursies. 91 procent van de docenten zijn tevreden over de regiobijeenkomsten. 76 procent bezoekt die twee maal per jaar en 75 procent vindt twee maal per jaar voldoende.

7. Bronnen

- Enquêtes tweede-, derde- en vierdejaars Bouwen, Wonen en Interieur
- Enquête onder docenten met afdeling Bouwen, Wonen en Interieur
- DUO-cijfers, definitieve telling peildatum 1 oktober 2011 en doorstroomcijfers vmbo-mbo
- CBS, Jaarboek Onderwijs in cijfers 2011
- Deelnemers in de bouwopleidingen, Fundeon augustus 2012